

Krig och konflikter

Slag under krutvapnens epok

Breitenfeldt 1631

Den 7 september ryckte den kombinerade Svenska och Sachsiska armadan fram mot Tillys armé som hade fattat posto på en fördelaktigt långsluttande ås med både solen och vinden i ryggen.

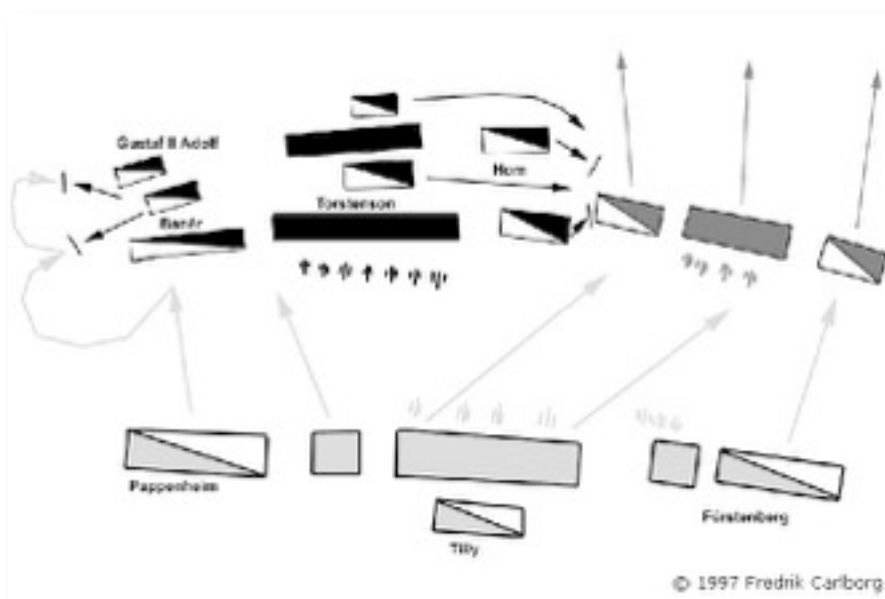
Den svenska armén bestod av ungefär 14 700 man fotfolk, 8000 ryttare och 54 kanoner. Den sachsiska bestod av 12 000 man fotfolk, 5200 ryttare och cirka 12 kanoner. Mot detta hade Tillys armé 21 000 man fotfolk, 11 000 ryttare och ett 30-tal kanoner. Av de båda svenska flyglarna, som bestod av kavalleri uppblandat med musketerare, anförde Gustaf Horn den vänstra och Johan Banér den högra. Vem som förde befäl över den mittre är oklart men troligtvis var det Torstenson. Till vänster om Horn stod de sachsiska förbanden uppradade.

Bataljen inleddes med att de kejsarliga kanonerna avfytrade salvor mot de svenska krigarna. Sedan satte Tilly sin högra rytterflygel i rörelse mot den sachsiska delen av Gustaf Adolfs armé. Här gick det som så många gånger förr. Den spanska skolan visade sitt värde och den sachsiska armén blev bokstavligen överkörd av de täta kejsarliga ko-

lonnerna. Den sachsiska armén tog till flykt och lämnade krigsskådeplatsen. De protestantiska stridskrafterna hade nu decimerats med två femtedelar. (Till på köpet plundrade de flyende sachsiska trupperna den svenska trossen.) Den svenska armén var nu blottad från vänster men tack vare sin rörlighet kunde förstärkningar snabbt skickas dit och förbluffande snabbt bilda en ny vänsterflygel.

Under tiden red den vänstra flygeln kejsarligt kavalleri till anfall mot den högra svenska flygeln. Men till sin stora förvåning blev de kejsarliga ryttarna

tillbakakastade av de grupper av musketerare som var inklämda bland det svenska kavalleriet. Gång på gång kastades de tillbaka av de tidigare nämnda eldchockerna från det svenska fotfolket. Till på köpet användes de snabbskjutande svenska regimentskanonerna att överösa dem med skrot och kulor. Den kombinerade effekten blev förödande för det kejsarliga kavalleriet. Samma sak hände på den vänstra flygeln. Till slut retirerade det stolta kejsarliga kavalleriet bakåt i panik. Då gick svenskarna till anfall mot det oskyddade fiendliga fotfolket.

Slaget vid Lund 1676

Innan slaget vid Lund hade svenskarna sedan en månad sitt härläger vid Lilla Harrie norr om Kävlingeån några kilometer norr om Lund medan de danska trupperna var förlagda vid Skälshög mellan det svenska härläget och Lund. Läget var mycket ostabilt.

Vid ungefär 02:30 den 4 december korsade de svenska trupperna den tillfrusna Kävlingeån vid Rinnebäcksvad för att kunna gå till anfall mot det danska härläget. En framryckning visade sig dock vara alldeles för svår på grund av alla gärdesgårdar och diken som låg i vägen. De svenska trupperna gick istället mot Lund för att kunna inta Helgonabacken och andra höjder norr om staden. Detta hade dock den danska arméledningen insett och satte sig också i rörelse mot söder för att kunna inta höjderna före de svenska trupperna.

Vid 08:30 kom båda styrkorna fram ungefär samtidigt och gick genast i strid med varandra. Karl XI ledde själv den svenska högerflygeln och efter en timmes strid gav den danska vänsterflygeln vika och inledde en ordnad reträtt norrut. Den svenska högerflygeln med kungen själv,

överbefälhavaren Simon Grundel-Helmfelt och chefen för kavalleriet Rutger von Ascheberg, deltog i förföljandet upp till Kävlingeån.

Samtidigt hade de båda arméernas huvudstyrkor drabbat samman norr om Lund. De danska styrkorna hade betydligt mer artilleri än de svenska trupperna. De danska trupperna var överlägsna och vid tolvtiden drog sig de svenska trupperna tillbaka för att omgruppera. Generalkvartermästaren Erik Dahlbergh red norrut för att hitta den svenska högerflygeln som leddes av kungen. Denne hade i det tidigare skedet gett sig hän åt förföljandet av den danska retirerande häravdelningen och övergett huvudstyrkan. Dahlbergh lyckades hitta kungen och berättade att de svenska trupperna befanns sig i ett svårt läge. Kungen samlade då ihop nio skvadroner och red i ilfart mot Lund.

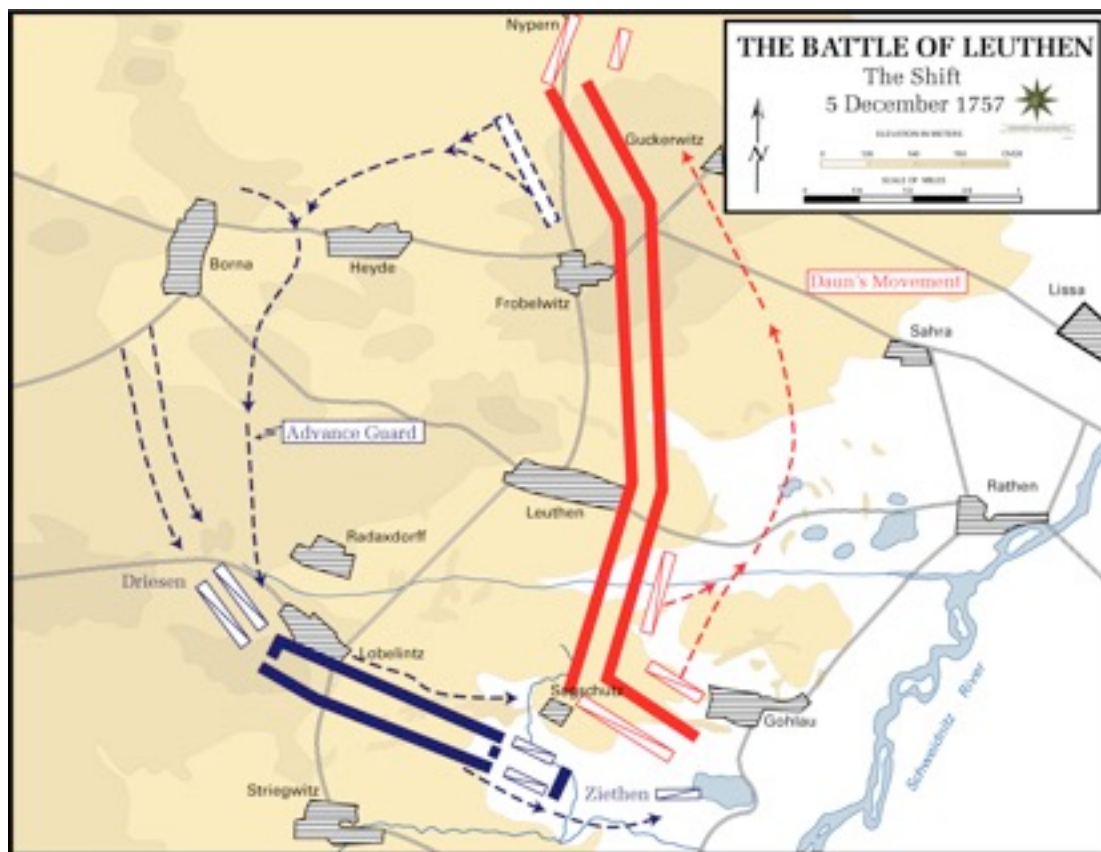
Vid 15:00 var de svenska styrkorna på Møllevångshöjden utanför Lund i ett desperat läge. När Karl XI och de nio skvadronerna återkom gick de till anfall mot den danska vänsterflygeln. Denna tar till flykten men Karl XI:s skvadroner lider stora förluster.

Kungen själv, Rutger von Ascheberg och Erik Dahlberg lyckas ta sig igenom de danska trupperna och förenas med de svenska trupperna på Møllevångshöjden.

Kungens närvaro gjöt nytt mod hos de svenska trupperna och kungen ger order om anfall. Den danska styrkan blev nu anfallen från två håll och där grips många av panik och flyr slagfältet. Slutstriden äger rum på ängarna söder om Vallkärra kyrka och vid 16:30 hade allt motstånd upphört.

Jag har haft svårt att hitta en bra karta över slaget vid Lund. Jag hoppas att texten räcker.

Slaget vid Leuthen 1757

1700-talets krigföring präglades av manöverslag, där varje armé hade ett begränsat antal åtgärder till sitt förfogande. Fältslagen kom delvis att likna schackpartier. Uniformer, bajonetter och stenhård disciplin är andra kännetecknen på 1700-talets krigföring.

Fredrik den store, kung i Preussen, är en av 1700-talets stora härförare. Den preussiska arméns seger vid Leuthen var en av århundradets största manöversegrar.

Frederick II, den Store, var stadig i Sachsen, hvor han havde slået franskmændene tilbage ved Rossbach, da han hørte om det preussisk nederlag ved Breslau. Den preussiske konge fulgte sin rute tilbage og marcherede igen 275 km på 12 dage for at nå Liegnitz med kun 13.000 kampduelige tropper. Her fik han tilslutning

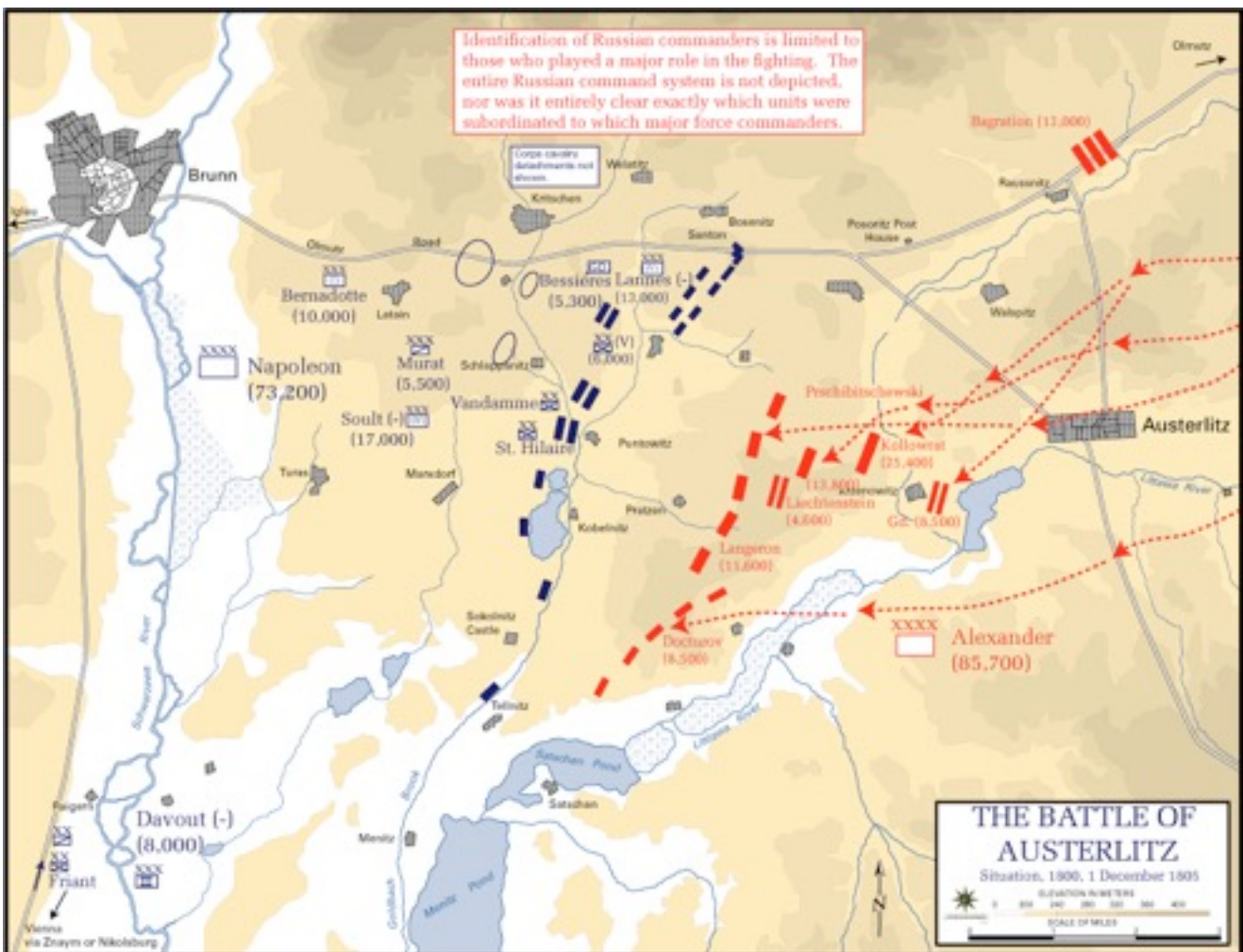
af en broget hær på 30.000 mand - de lederløse overlevende fra katastrofen ved Breslau (August Wilhelm var blevet taget til fange), garnisionstropper og rå rekrutter. Trods kvaliteten og størrelsen af hans hær, besluttede Frederick at befri Breslau straks. Idet han marcherede østpå til Leuthen fandt han vejen blokeret af en hær på 72.000 østrogere.

Om morgenen den 5. december nærmede Frederick sig østrogene, som var opstillet fra nord til syd langs en otte km bred front. Bag dække af skovklædte bakker drejede preusserne skarpt til deres højre (syd). Dette bragte dem overfor den yderste østrogiske venstre fløj, som var organiseret bag en forhugning. Frederick, hvis hensigter stadig var skjult for fjenden, beordrede et batteri på ti fæstningskanoner frem, den tungeste koncentration

af frontlinjeartilleri anvendt op til denne tid. Slaget åbnede med at det preussiske artilleri sprængte de østrogiske forsvarsværker til splinter. Da det blåklædte infanteri stormede fremad i en vinkelformation, var bataljonerne forskudt trinvis således at fløj blev nægtet. Opstillingen gav preusserne en tung overlegenhed ved kontaktpunktet. Efterhånden som flere og flere bataljoner kom i aktion, blev den østrogiske linje rullet op på sig selv. Ved Leuthen prøvede det hvidklædte kejserlige infanteri at ændre deres front fra vest til syd, men de blev løbet over ende. På samme tid krummede kavaleriet sig og flygtede fra et angreb af general Hans von Zietens ryttere. Inden tusmørket sluttede kampen, var 6.000 østrogere døde eller såret og mere end 20.000 havde overgivet sig. Preussiske tab i dræbte og sårede udgjorde også 6.000.

Slaget vid Austerlitz 1805

Läget på kvällen innan striderna började. Kartan visar tydligt Napoleons till synes svaga högerflank

Slaget vid Austerlitz (fortsättning)

Slaget vid Austerlitz är Napoleons kanske största seger. Med falska underrättelser lurade Napoleon sina österrikiska och ryska motståndare att anfälla. Napoleon hade också avsiktligt försvagat sin högerflank, dit dock förstärkningar i form av Davouts armékår i största hast var på väg.

Regarded as Napoleon Bonaparte's greatest victory, Austerlitz was a sublime trap that destroyed the armies of his enemies Russia and Austria.

Tricking his opponents into thinking he was weaker than he

actually was, and then calling in nearby reinforcements, Bonaparte initially met the combined Allied army of 85,000 men and 278 guns with just 66,000 men.

The French emperor deliberately abandoned a strong central position on the Pratzen Heights and left his right flank weak.

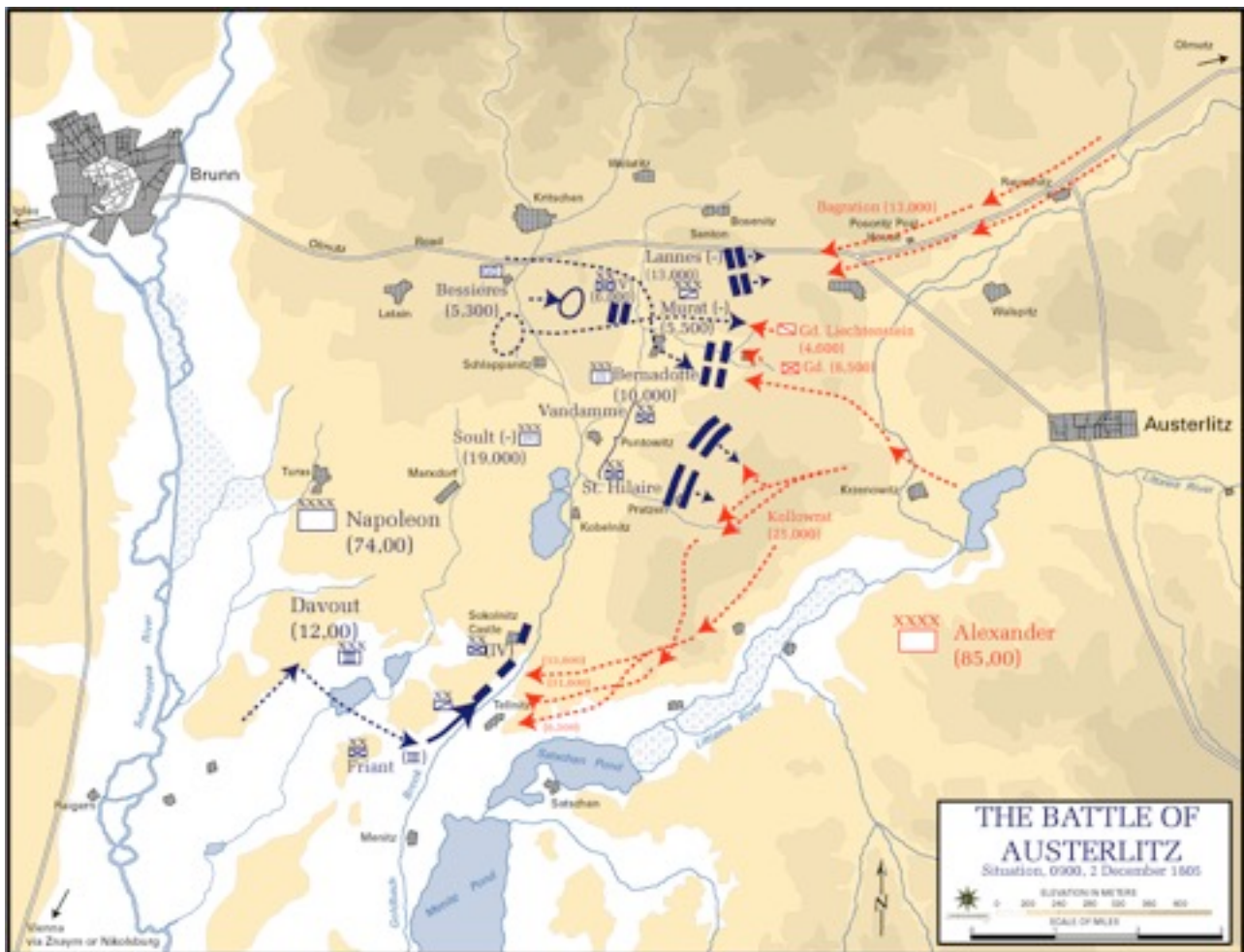
The Allies eagerly moved forward to occupy the heights and then weakened the centre to crush the French right.

As the bulk of Austrian and Russian troops attacked, Marshal Davout's III Corp arrived to bolster the French line.

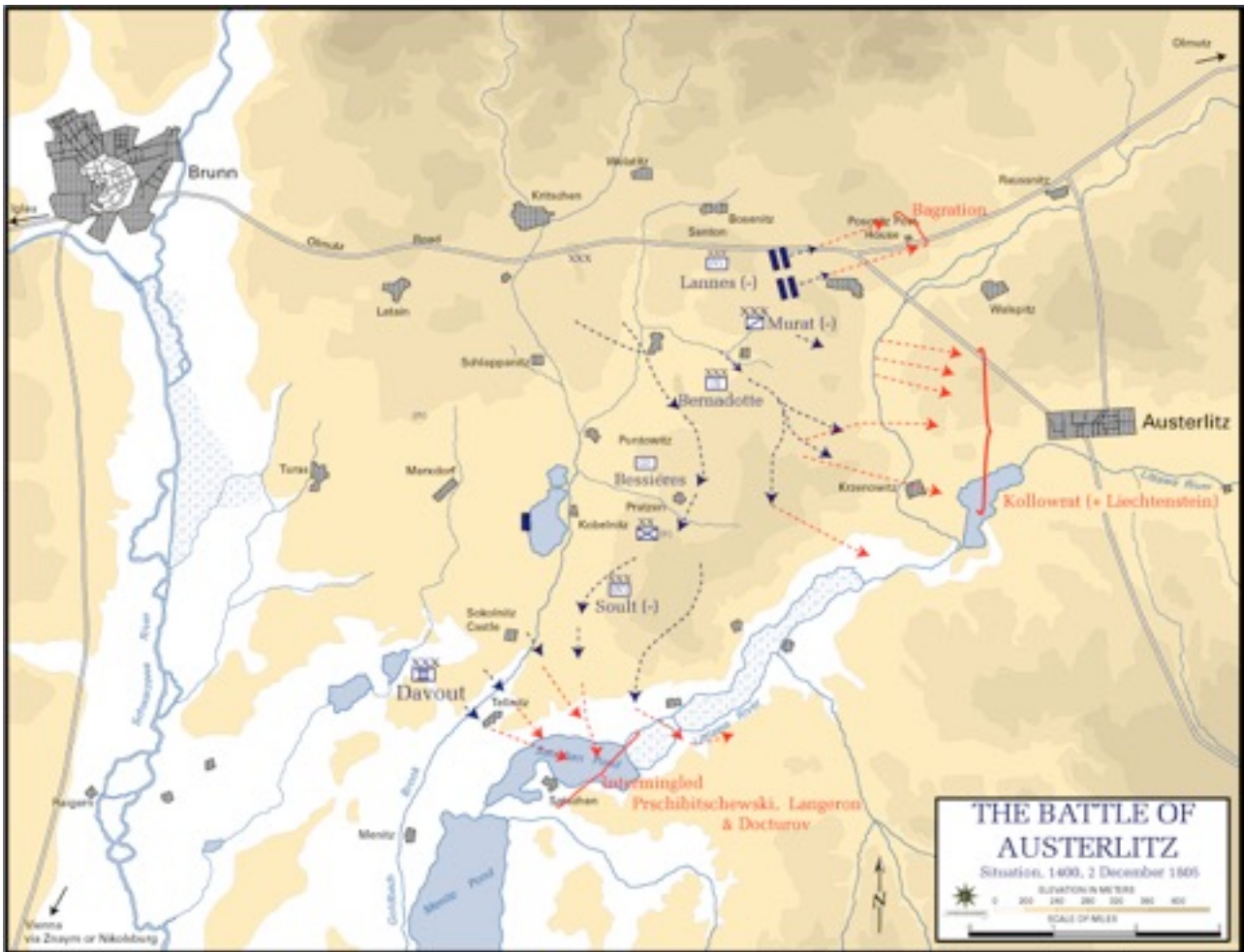
With more and more Allied troops sucked into the attack, Bonaparte launched an assault that took back the Pratzen Heights and split the enemy.

After much hard fighting the French crushed the Allies. Thousands of fleeing troops drowned when a frozen lake split under the weight of men and guns.

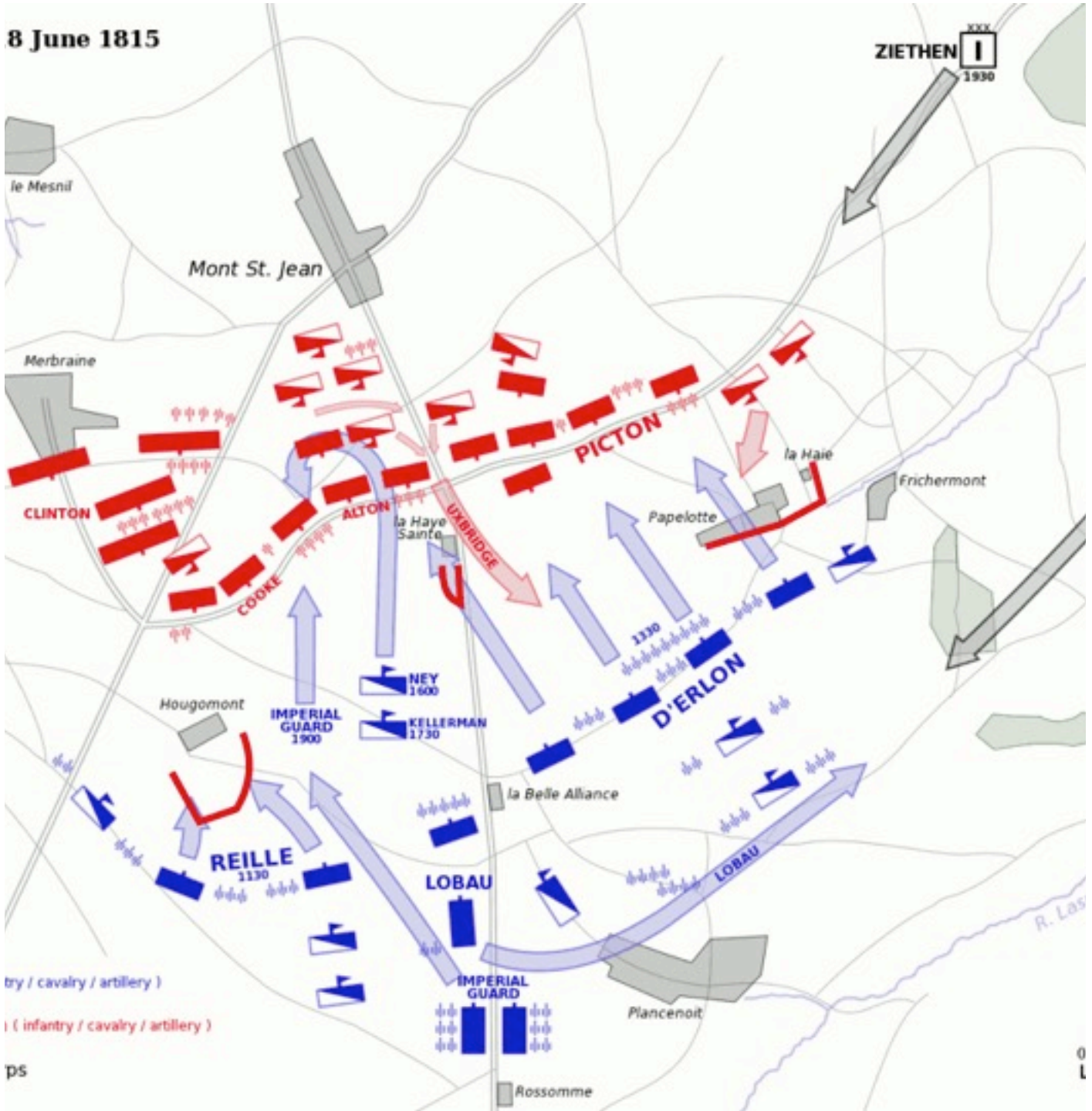
French losses amounted to 8000 while the Russian and Austrian emperors, present at the battle, saw more than 27,000 men killed, wounded and captured. Bonaparte also captured 180 cannon.:

Kartan visar läget då de allierade ryska och österrikiska styrkorna inleder sitt anfäll med en kraftsamling mot Napoleons högerflank

Kartan visar läget i slagets slutskede då de allierade styrkorna har delats i två, och den rysk-österrikiska vänsterflanken drivs mot tunt isbelagda sjöar

Slaget vid Waterloo - översiktsbild

Ovanstående karta försöker visa på händelseutvecklingen under hela slaget. Vid varje pil finns det sålunda ett klockslag angivet.

Together the allied forces easily outnumbered France's 72,000 men (Bonaparte) and its detached right-wing corps of 33,000 (Marshal Grouchy), so the French em-

peror surprised the two by getting in between them and preventing their linking.

On 16 June, Bonaparte had beaten the Prussians at Ligny, while at the same time Wellington had held a vital set of cross-roads at Quatre Bras against an inept Marshal Ney.

Turning his main strength towards the British, Bonaparte detached Grouchy to keep the Prussians retreating and away from Wellington near Waterloo.

The emperor found the Anglo-Allied drawn up across a small ridge at Mont St John, just south of the village of Waterloo, and

organised his troops for battle the next day as a massive storm drenched the ground.

At dawn it was decided the ground was too boggy to launch an immediate attack and so the armies faced off against each other.

The British position was linked with various strongpoints - the chateau of Hougoumont, the farmhouse of La Haye Sainte and the dwellings of La Haie and Papelotte - and while Wellington knew his troops could hold the French for a time, he was relying upon the promised arrival of Blucher on his left flank to ensure victory.

Bonaparte began the battle at about 11.30am with salvos from his massed artillery and then sent an initial assault, intended as a diversion to draw enemy reserves away, against Hougoumont on the British right flank.

Far from sucking in Allied men, the battle for the chateau would rage all day and would tie up more than 10,000 French troops in a bitter struggle against 2000 British Guardsmen.

At 1.30, following a half-hour bombardment, D'Erlon's I Corps moved against the central bastion of La Haye Sainte.

Already hammered by the shelling and having suffered considerable casualties while holding off the French at Quatre Bras, the Dutch-Belgians under Bylandt were ordered to withdraw as more than 18,000 French bayonets advanced towards them.

The advancing blue coats then overran the orchard and garden at La Haye Sainte, forced a detachment of 95th riflemen out of a strong position in a gravel pit near the farmhouse, and then a small force separated and set to capturing the main building,

which was being defended by the King's German Legion.

The remaining men under D'Erlon pushed on towards the small ridge the British were formed behind.

As the French moved from column to line formation the British 5th Division, under General Picton, stood up and fired a devastating volley into the surprised attackers. Then, before they could recover, Picton ordered a bayonet charge but was shot through the head and killed while leading it.

Continuing to advance, the British were threatened by cuirassiers, formed square and immediately found themselves cut off and under attack from infantry as well as horsemen.

Seeing the impending disaster, the British cavalry commander Lord Uxbridge ordered his heavy cavalry into action and the famous Charge of the Scots Greys began.

Realising the importance of the position, neither side would give quarter and bloody hand-to-hand fighting tested the mettle, and resolve, of all.

To bolster his outnumbered defenders, Bonaparte sent in a division of the Young Guard and, when they too began to be forced backwards, he sent in two battalions of his elite Old Guard. In a stunning attack, the Old Guard shattered 14 Prussian battalions and by 7pm the French lines were able to regroup.

Just before 6pm, Ney seemed to regain his military prowess, and launched a combined attack with cavalry, infantry and artillery.

This time the French were able to hold the British in square through the threat of cavalry at-

tack. But this time the accompanying infantry and artillery tore great holes in the dense ranks with musket and cannon fire.

The British resolve, so indomitable in the years of war to date, began to weaken. Hours of absorbing huge casualties had left the army dangerously wounded and finally La Haye Sainte fell in the centre.

Ney immediately positioned an artillery battery there and in order to hold the centre Wellington called in all his reserves.

Despite being like a boxer staggering and awaiting the knock-out blow, the Allied troops held on only to be faced by a sight that had terrified many fresh armies - the advance of the Imperial Guard.

In one final attempt to deal with Wellington, Bonaparte threw his undefeated veterans at the recalcitrant thin red line, which buckled under the strain.

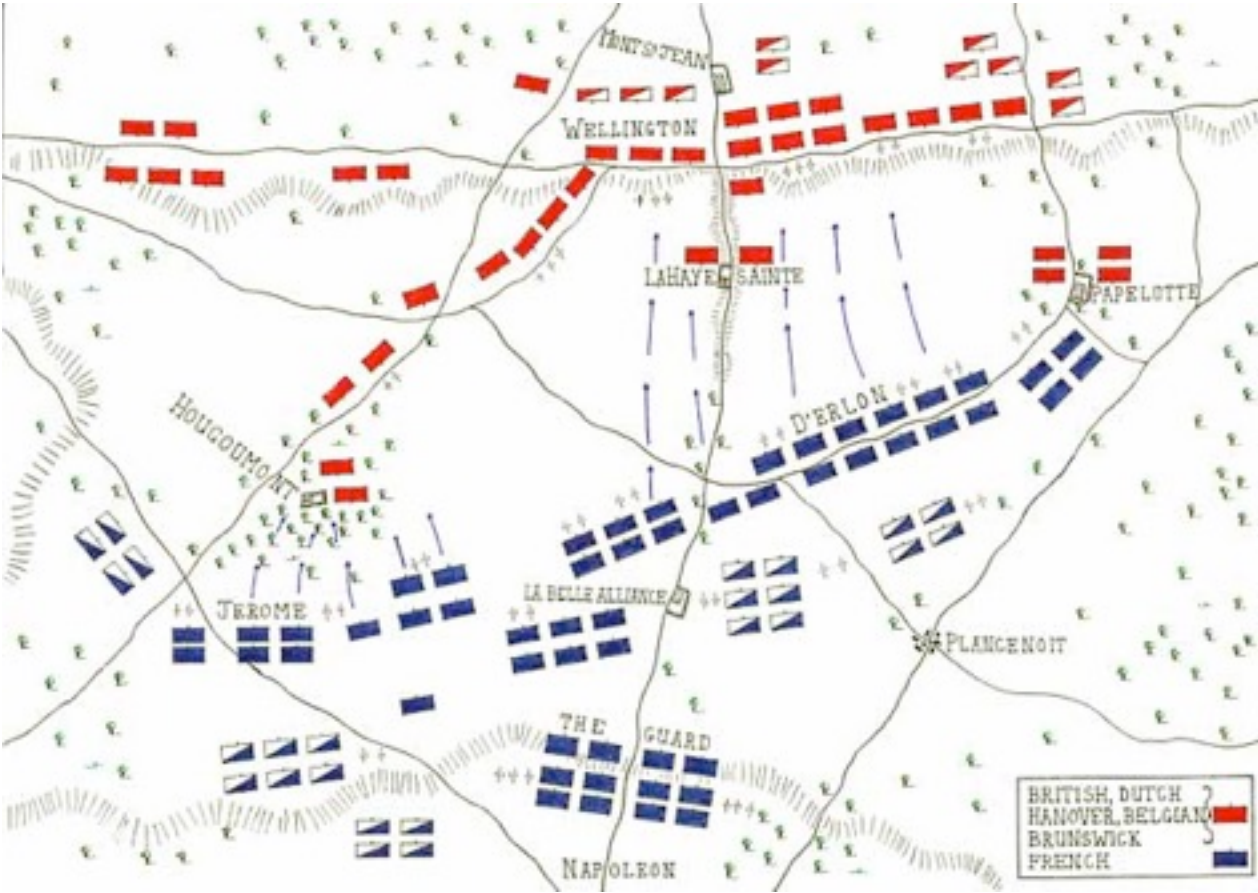
The moment of victory was at hand when upon Wellington's command, 1500 Guardsmen stood immediately in front of their French counterparts and stopped the advance with a withering point-blank series of volleys.

The Chasseurs of the Guard finally reeled away in disorder and the sight of their retreat sent panic through Bonaparte's ranks.

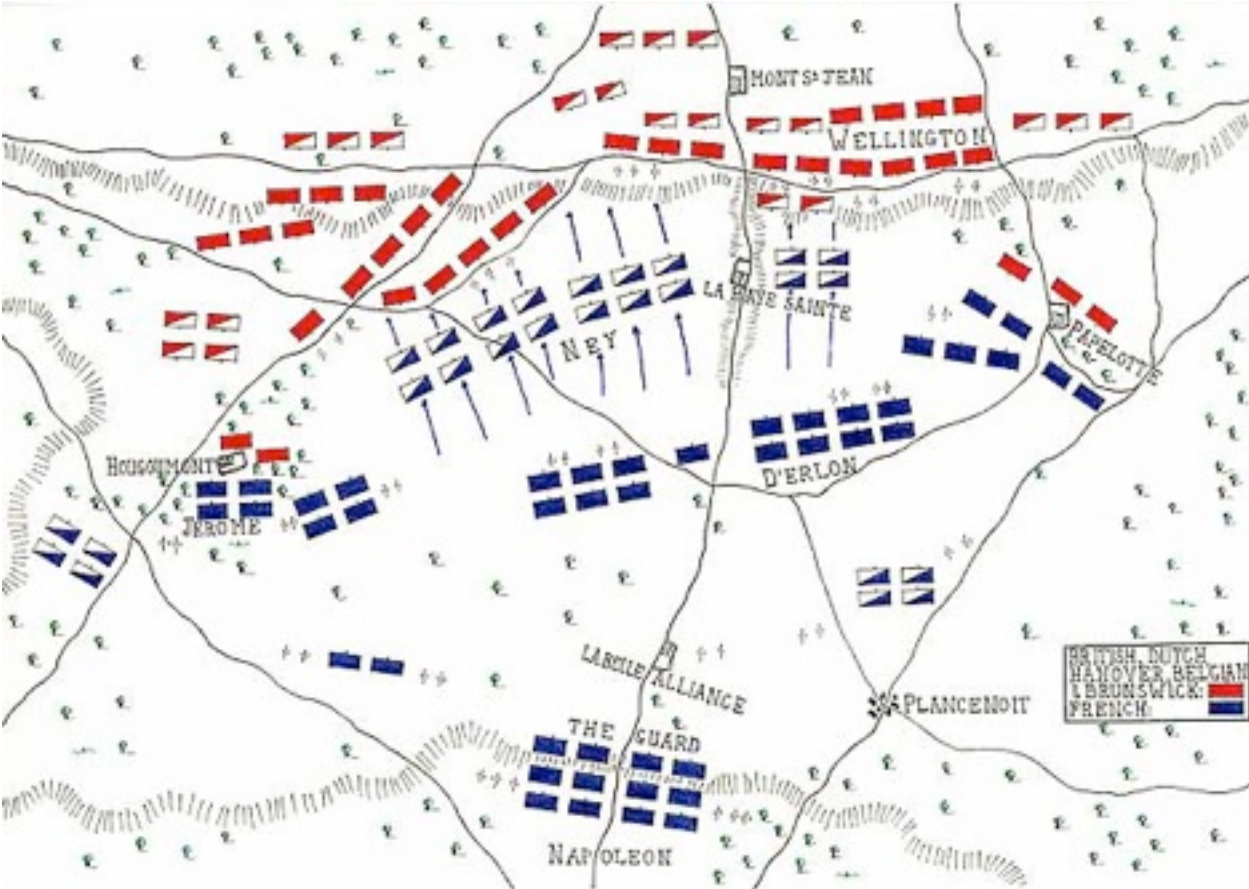
The disintegration of a once-proud army into a mass of panicking men took place almost within a blink of an eye and Bonaparte's dreams, and reputation, lay shattered.

Waterloo ended Bonaparte's hold on power had been a costly one. Wellington lost 17,000 men, Blucher 7000, and Bonaparte 32,000, with at least another 7000 captured.

WATERLOO CA 13.30
ANFALLET PÅ HÖGERFLANKEN

WATERLOO CA 17.30
NEYS KAVALLERIANFALL PÅ CENTERN

WATERLOO CA 20.00
GARDETS ANFALL PÅ CENTERN

